

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Vita Spirituali, Eivsque Perfectione - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1611

De pulchritudine animæ perfectæ. Cap. xix.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77833](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77833)

Miche. 7.

vocationis festinamus. Perhibet & testimonium Micheas, qui per mysterium ad animam perfectione dandā, sic ait: Dies, ut edificentur maceria tua: In die illa longē fiet lex, In die illa & vsque ad te venient de Assur, & ad ciuitates munitas: & à ciuitatibus munitis vsque ad flumen, & ad mare de mari, & ad montem de monte. Dies, inquam, venient, o anima, ut tu per peccatum solo aquata, per iustitiam extruaris. Dies venient, in quibus leges saculi, quas tanta diligentia seruabas, longē sint à te, nec deinceps illis subdaris. Et nunc Babylonij, hoc est, homines, qui in saculi confusione habitant, quarent te, ut illis opem ac patrocinium feras. Et meritò quoniam tu & alia perfecta animæ eris tanquam ciuitates munitæ, & tanquam Iordanis, & tanquam maria & montes, quæ terrā promissam terminabant. Intra vos enim, velut intra regionis securæ terminos, putabunt se tutò quiescere, & ab omni malo liberari. Magnificæ sunt promissiones istæ, quæ opem toti mundo à perfectis præstari manifestè declarant. Attestatur tandem huic rei ipsa summa veritatis historia. Nā si perfectus est Dauid, è sinibus Israel pestilentiam fugat. Si perfectus Elias, cataractas cæli aperit, & famē depellit. Si perfectus Elias, ciuitatē ab aqua salubris penuria liberat. Si perfectus Ezechias, angeli ministerio, quæ precibus impetravit, innumerabiles hostes prostermit. Si perfectus Iacob, substantiam Laban socii sui miraculo auget: Ipso Laban verbis patientibus confirmante: dixit enim, Experimento didici, quia benedixit mihi Deus propter te. Si perfectus Onia, pacem in summa temporis varietate Hierosolymæ affert, & gazas templi ab iniuria vindicat. Et sic sunt multa alia & ingentia beneficia in sacris scripturis, hominibus ope & oratione perfectorum allata, quæ longum esset in mediū afferre. Tempus autem me deficeret, si vellē bona temporalia numerare, quæ Dominus in nouo testamento perfectorum gratia mundo præstitit. Sed hoc argumentū omitam, his, qui in enarrandis sanctorum historiis multum pij laboris, & operæ posuerunt; ego enim in his libris non nisi rarissima exempla, & illa grauissima prælibate disposui. Vnum tamē sanè mirabile de Iacobo Nisibi siue Antiochiæ Migdoniæ episcopo, à Theodoro commemoratum, nō præteribo, quod quantum apud Deum perfecti valeant, & possint, perspicuè demonstrat: & lepida res huic loco finem imponet. Erat Nisibis vrbs Romanorum ditioni subiecta, quam Saporis Persarū Rex fortissimis copiis militum obsidebat. Eam ad septuaginta dies obsessam, cum variis machinis, ac multis bellicis instrumentis tentatam expugnare nō posset; tandem alueo fluuij per mediam vrbe[m] labentis, factis longo intervallo supra vrbe[m] obstructo, & ripis ad ingentem altitudinem exaggeratis, & tota illa aqua præcipiti cursu in murū imiecta, murū per duas partes, per illam scilicet, qua aqua ferebatur, & per contrariam, qua erumpebat, facili negotio subuertit, & viam ingrediendi suis militibus patefecit. Latabatur barbarus, ac si iā vrbe[m] subdidisset, ac expectabat tantisper, donec inundatio cœnosa aquæ aliquatūlū exaresceret, & flumen ingressuris vadum nō negaret. In hoc extremo discrimine non defuit sanctus Iacobus episcopus ciuitati suæ, qui intra sacrum templum delitescens, vno tantum die precibus murum edificauit, ciuitatem munuit, obfessos iam penè exanimis animauit, & in ipsum ac culicem copias in Persas immisit, qui sicut olim Egyptios, vniuersum exercitū deiecerunt, & à sinibus illis fugarūt. Quod vna ciuitas armata, & ad defensionem parata, nec somnare potuit, vna precatio Iacobi impetrare & cōplere potuit. Ex quo, quanta sit vnus perfecti viri

2. Regū. 24.

3. Regū. 18.

4. Reg. 2.

4. Regū. 13.

Gen. 30.

Machab. 13.

Theodor. lib. 2. hist. c. 30.

A | potentia, & quantum plebi proficere possit; clarè cognoscimus, qui sola orationis vi restituit rem, & vires naturæ superauit. Et oculis ipsis cernimus illud Apocalypsis implerum. Qui viderit, faciam eum columnā in templo Dei mei. Nam iste beatus episcopus, qui primum seipsum vicit, innumerabiles hostes vicit, & columna suorum factus, eos in calu sustinuit, in impetu inimicorum protexit, & populum desperatum ab ineuabili calamitate potèter eripuit. Præclarè igitur Ambrosius hoc discrimen inter iniustum iustumque constituit, quod ille inutilis mundo est, hic verò proficuum, & utilis. Inustus, inquit, & alius inutilis & sibi noxius. Iusti autem viti fructuosa alius, sibi dulcis. Dicit enim Salomō: Fili, si sapiens eris, tibi sapiens eris & proximis; si autem malus euaseris, solus hauries mala. Aduertimus ergo quia iustitia aliis est potius nata, quam sibi. Commune cōmodum, non suum expectat, & alienum bonum pro suo ducit emolumento. Beata est præclara iustitia, cuius bonū omnibus proficit. Ex vno plerumque proficiscitur, atque ad omnes peruenit. In iustitia itaque infamiam fugiamus, quam tãquam nullius vtilitatis vniuersus mundus derelictur, & veram iustitiā appetamus, quā omnes, ut sibi vtilissimam, diligunt, suspiciunt, concupiscunt. Si enim, ut quidam dixit, amabile quidem bonum, vniuersique autem proprium, quis perfectionem non amabit, quam in alio positam sibi vilem esse cognoscit?

Apo. 3.

Ambr. ad P. sal. 75.

Prou. 9.

Arist. 1. Ethico.

De pulchritudine animæ perfectæ.

C A P. XIX.

O c est opus sapientiæ Dei, quod opera sua vtiliora, etiam pulchriora fecit, & maiore decore circūdedit, ut maior pulchritudo, quæ incredibilem vim habet ad mouendum, ad capiendā maiore[m], ex re pulchra, vtilitatem alliceret. Sic cœlestia, quæ vtiliora sunt, pulchritudinis forma præstant terrestribus, & inter res terrestres, illa magis decore eminet, quæ maiori vtilitate decorantur. Nam (ut à cœlestibus incipiamus) illi supremi spiritus, quo potiora mundi gubernant, & ad maiora munera destinantur, eo perfectiores & sublimiores sunt, & eo ipso pulchriores, in quibus naturæ perfectio, & substantiæ pulchritudo eandē magnitudinis menturam accipiunt. In quod omnis nostra ratio conspirat; quia sicut Archangelos præstare Angelis, & Principatus præstare Archangelis naturæ perfectione cognoscimus, ita pulchritudine superare sentimus. Si autem ad terrestria contemplatio nostra descendat, hominē (si forsā is in rebus terrestribus numerandus est, qui mentem habet cœlestem, & cogitationes, ac desideria sēper debet habere cœlestia) vtilissimum simul, ac pulcherrimum omnū reperiet. Vtilissimus quidem est, quia vniuersarum rerum vtilissimum rector, & Dominus, quātū bonum est homini famulari, & ab eo in suam vtilitatem ascisci. Et simul etiam pulcherrimus, quia supra terrena se exrens, ipsa natura cum diuinis spiritibus cognationem habet. Cui externa quoque corporis forma pulcherrima à Deo facta est, ut splendidissimū iubar mentis contineret, & volūtatē in fedā & deformia labantem, & internam formam conspurcantem, non verbis, sed rebus ipsis increparet. Reliqua verò terrestria, quō maiori cum homine cognatione constāt, eo fructuosiora sunt, & illustriori decore nitent, quo aut insipientes, aut possidentes ad maiorem ipsorum estimationem inuitant. Quis enim non videt animalia

perfecta

perfecta, pulchriora esse animalibus imperfectis, quæ nec perinde atque illa membrorum distinctione fulgent, nec coloris suavitate, nec morus viuacitate replendent? In perfecta verò animalia, arboribus & plantis quæ viuunt, nec sentiunt, formosiora sunt, quia ipse sensus vitæ coniunctus sicut perfectionem addit, ita cum pulcherrimus sit, & omnium rerum sensibilibus decore formetur, ampliore speciei dignitatem cōcedit. At arbores & plantæ (si non eas hominum cupiditate, sed cognitionis veritate metiamur) aurum etiam, & argentum, ac margaritas, lapidesque pretiosos pulchriores formæ nobilitate præcellunt. In illis enim ramorum, velut membrorum varietas, foliorum diuersitas, venarum subtilitas, florum lenitas, & fructuum suauitas multo magis oculos videntium inescat, quàm gleba auri vel argenti, aut aliquid margaritum corda cupidorum infatuat. Qui non tam metallorum pulchritudine, & gemmarum, ac lapidum pretiosorum luce capiuntur, quàm immoderata cupiditate tenentur. Quæ si à cordibus propriis abscinderet, multo magis ex aspectu vilis arbutule, quàm ex aspectu metallorum in creatoris contemplatione assurgeret, & melius in illa, quàm in istis Dei pulchritudine delineatâ videret. In rebus itaque creatis vtilitas, & formositas parifertatione currunt, & quod illa proficiendo accellit, ista admirando peruenit. Quod si hæc ita sunt, certè perfectorum animæ, quæ toti mundo vtilissimæ sunt, etiã pulcherrimæ existunt, vt ingenita pulchritudine peccatorum animos in admiratione, & amore rapiat, & iniquitatis sordibus pollutos ad sui imitationem accendant. Hanc nunc sanctarum pulchritudinem animarum inquiramus, & nihil, quod Deus non sit, aut pulchrius, aut illustrius, aut splendidius inuenimus.

Pulchritudo quidem naturalis magna est, siue ad res corporeas, siue ad spirituales spectet, sed supernaturalis pulchritudo sine ulla mensura maior, quæ in motibus sanctissimis, in bonis actionibus à gratia, & libera voluntate profectis, & in donis cælestibus, infusis à Deo donorum omnium auctore cōstitit. Sicut enim illa in partium integritate, in membrorum recta dispositione, ac in eorum debita proportione sita est, ita hæc in virtutum cōgerie, in morum suauitate, & in actionum optima cōstitutione collocata, quæ non oculis corporalibus placeat, sicut illa, sed oculis spirituales, qui proprii sunt Dei, & Angelorum, & hominum sapientium oblectet. Hæc autem animæ perfectæ inesse perspicuum est, cuius perfectio ex omnibus virtutibus, itaque ex spiritualibus membris cōponitur, & ex optimis moribus, & puris actionibus cōstituitur. Pulchritudo hæc omnium vitiorum ac peccatorum deformitatem destruit, & minimos quosque, nauos imperfectionum excludit. Quia licet pro huius vitæ fragilitate interdum aliquos contrahat: tam è vestigio diluit, dum leuia peccata, & modicas imperfectiones non leui cōpunctione cordis, nec modica carnis maceratione castigat. Ita verò assidua bonorum operum exercendorum cura, & studio puritatis augetur, vt Dominus ipse pulchritudinis auctor, animam hæc formositate circūdatâ, planè decorat, & pulchrâ ac suo amore dignâ fateatur. Ecce tu pulchra es, inquit, amica mea, ecce tu pulchra es, oculi tui columbarum.] Ecce, vox admirantis est, & re nouâ subitamque demonstrantis. Quam magna igitur erit illa pulchritudo quæ ille, qui lumem pulcher est, & cum pulcherrimis spiritibus commoratur, & nulla passione vincitur, veluti quadam admiratione, & stupore cōmendat: Et quàm noua pulchritudo, id est, nulla veteris hominis vetustate scordata, sed semper vitæ, semper iuuenili flore vestita, quam ille, qui falli non potest, vt nouâ recentemque demonstrat: Et quàm denique improvisa, cuius miser homo terrenis desideriis affuetus, nullâ ratione habuit, sed Do-

Cant. 1.

mino vocatæ, inuitante, & cogente cōcepti? Anima sanè perfecta hac noua, & eximia, & à se non nata pulchritudine ornata, non semel tantum, sed bis pulchra appellata est, vt hæc vocis geminatio magnitudinem formositatis astruat. Bis pulchra vocatur, quia pulchra est in fuga omnis mali, & pulchra in desiderio, & prosecutione boni, pulchra dum ad seipsam ingreditur, & pulchra dum ad exteriora progreditur: pulchra dum amore cōplectitur Deum, & pulchra dum ex charitate diligit proximum: pulchra dum sectatur suuissimam puritatem, & pulchra dum sancta & pura existens, non deserit humilitatem. Profusus in omnibus pulchra, quæ siue ea, quæ ad se pertinent, curet, siue in his, quæ ad proximos attinent, occupetur, semper Dei oculis, qui omnino falli non possunt, pulchra videtur, pulchra diligitur, pulchra prædicatur. Nec tantum iudicio Domini tota spōsa, veluti vno intuitu cōsiderata, pulchra est, dum audit aliquando magno feruore purgata. Tota pulchra es amica mea & macula non est in te,] sed singulæ quoque eius partes de singulari pulchritudine cōmendantur. Nā & oculi tui, inquit, colubarum,] in quibus elucet modestiæ, & simplicitatis, & ad cōcedenda cælestia cuiusdã eximia perpicacitatis insignia. Et pulchrâ sunt genæ tuæ, sicut turturis; collum tuum sicut monilia;] in genis duplex verecundia de malis præteritis, & de bonis præsentibus, designatur, de malis præteritis, quia spōso displicuerunt, & de bonis præsentibus, quia modica sunt, & pro malis non satisfecerunt. In collo verò discretio metis omnia moderantis exprimitur, quæ externis ornamentis non indiget, quia omnium ornamentorum pulchritudine vincit. Et quàm pulchrâ sunt māmæ tuæ soror mea spōsa, pulchriora sunt vbera tua vino,] quoniam, vt ait Gregorius, charitate erga Deum seipsam pascit, & dilectione proximi fratres enutrit, & vtriusque vberis lacte vini suauitate excellit.] Et, quàm pulchri sunt gressus tui in calcamentis filii principis. In gressibus perfectæ animæ opera demonstrantur antiquorum sanctorum auctoritate protecta, & ad eorum normam efformata, quibus anima in sponsum operatur, & ad eius imitationem anhelat. Longum esset omnia huius cantici encomia retexere, satis sit dicere sponsum nullam huius anime partem illaudatam relinquere, quo ostendat sponsum in omnibus esse pulchrâ, & super omne, quod posset explicari, decoram. Quam si ea claritate internis oculis cerneremus, quæ exteriora oculis corporeis aspicimus, incredibilem sui amorem ingereret, & supra modum admirationis affectum excitaret.

Dominus verò testis pulchritudinis animæ omni exceptione maior, minimè hac laudatione contentus, qua animam & omnes eius partes pulchras persequitur, aliam maiorem laudem addit, dum eam non solum pulchrâ, sed pulcherrimâ vocare non metuit. Adolescentula enim non à seipsis, sed ab sponso spiritu edocta hoc sermone animam perfectam interrogat: Qualis est dilectus tuus ex dilecto, o pulcherrima mulierum, quia sic adiurasti nos?] Et iterum, Quod abiit dilectus tuus, o pulcherrima mulierum, & quæremus eum tecum?] Merito verò spōsus pulchrâ & adolescentula pulcherrimâ vocant hanc animam, quæ perfectionis cliuim ascendit, quia coram sponso est pulchra, & decora, & adolescentularum, id est, animarum imperfectarum cōparatione, quas longo intervallo post se relinquit, non iam solum pulchra apparet, sed etiã pulcherrima. Tres illæ filie Iob, quas post pressuras, & calamitates, iam in prosperitate postus genuit, vniuersas suæ ætatis mulieres externa corporis forma superarunt. Non enim sunt inuenta mulieres speciosæ sicut filie Iob in vniuersa terra. Hoc mysterium est animarum sanctarum, quas Christus per passionem, & mortem generauit,

Cant. 4.

Cant. 1.

Cant. 1.

Cant. 4.

Greg. in cant. 1. 4.

Cant. 7.

Cant. 5.

Iob 42.

nam

Greg. lib.
35. mo. c.
23.

Psal. 44.

Cant. 3.

Ber. form.
27. m. c.

Osee 14.

nam interna venustate communes animas etiam iustorum ita præcellunt, ut iure dicatur nullas alias in vniuersa terra similes reperiri. Quod Gregorius palam animaduertit, in hunc modum scribens: Electorum animæ omne humanum genus, quod in terra secundum hominem conuerfatur, suæ pulchritudinis decore transcendunt: quântoque se exterius affligendo despiciunt, tantò seuerius intus componunt: Hinc est enim, quod sanctæ Ecclesiæ, quæ electorum pulchritudine decoratur, per psalmistam dicit: Concupiuit Rex speciem tuam.] De qua paulò post subiicit: Omnis gloria eius sicut regis ab intus.] Nam si foris gloriam quæreret, intus speciem, quam rex concupisceret, non haberet.] Nec mirabile est, quòd anima perfecta aliis imperfectis animabus comparata, non tantum pulchra, verum & pulcherrima iudicetur, quæ quodammodo inter ipsos cœlestes ciues pulcherrima quoque reputatur. Si ipsis quippe non videretur pulcherrima, non eam admirarentur, dicentes: Quæ est ista, quæ ascendit per desertum sicut virgula fumi, ex aromatis myrrha, & thuris, & vniuersi pulueris pigmentarij? Quo pacto non erit pulcherrima, quæ per desertum huius sæculi, in quo tot sunt laquei, & tot decipulae, non volutatur, sed ex miseris eius occasiones proficiendi carpit, & quasi per gradus scalarum conscendit? Quidni pulchra sit, quæ in tam stupenda mundi victoria, non sicut cedrus, aut palma de sua impunitate, aut victoris se glorians, sed sicut virgula fumi humillima scandit, & nihil nisi humilitatem in omnibus præfert? Quæ mortificationis myrrha, & orationis thus, & vniuersarum virtutum odores præseruant, & pulchritudines ornant, meritò angelici spiritus ut pulcherrimam laudant, & admirantur. Hæc comparatione Angelorum pulchra est, quia ipsorum puritatem, & sanctitudinem æmulatur, & comparatione eorundem etiam pulcherrima est, quoniam illi in pace, ista in bello; illi in patria, ista in exilio; illi inter flores, ista inter titiones pulchritudinem seruat, quam bello quæsiuit, & tentationum victoria parauit. Denique, ut ait Bernardus, vnum Deum adorat, & colit, quomodo Angeli: Christum super omnia amat, quomodo Angeli: casta est, quomodo Angeli: id quæ in carne peccati, & fragili corpore, quod non Angeli quærit postremò, & sapit, quæ apud illos sunt, nõ quæ super terram. Quod euidentius cœlestis insignie originis, quàm ingentiam, & in regione dissimilitudinis retinere similitudinem, gloriæ vitæ cœlibis in terra, & ab exule vsurpari in corpore denique; penè bestiali viuere Angelum? cœlestis sunt ista potentie non terrenæ, & quòd verè de cœlo sit anima quæ hæc potest, aperte indicantia.] Perfecta ergo anima omnem rem creatam pulchritudine superat: terram, quia virentibus est virtutum floribus, & fructibus sanctarum actionum ornator: mare, quia sine vlla insuauitate honestatis perspicuitate fulgètiorem aërem, quia solis iustitiæ radiis facta lucidior: ignem, quia flammis charitatis potentior: cœlos, quia micantibus donis tamquam astris vultor: homines alios, quia Dei, & proximi amore perfectior: imò & Angelos ipsos, quos si non magnitudine sanctitatis vincit, tamen sanctitatis qualitate præcellit. Illi enim sine labore palmam sanctitatis acceperunt, hæc verò non sine magnis laboribus, & gloriosis de hoste victoriis ad perfectionis fastigium euolauit. Ego, ait, Dominus cum viro perfecto loquens, exaudiam, & dirigam eum ego, ut abietem virentem, ex me fructus tuus inuentus est.] Qui in tēpore tribulationis se iusti orationes exauditurū promittit, utiq; tribulationes, & pressuras deprecanti euenturas denunciat. Qui, ut abietem virentem facturum, aut directurum est eum, utiq; tenta-

A tionum & laborum æstus irrupturos insinuat, à quibus perfectus vir non superatus, ramos virtutum expandat, & fructus cœlesti gratia dignos feret, & abietis virentis pulchritudinem in se gestabit.

Vide iam quàm pulchra est perfecta anima, quæ vbiq; pulchra est, omni ex parte pulchra est, & omnium creaturarum pulcherrima est. Prorsus sponso suo Christo omnino similis: qui vbiq; pulcher, & omni ex parte pulcher esse cōspicitur, & ipse speciosus forma præ hominum filiis agnoscitur. Ipse vbiq; pulcher est, de cuius pulchritudine hæc Augustinus scribit. Nobis ergo iā credentibus, vbiq; sponfus pulcher occurrat. Pulcher Deus, verbū apud Deum, pulcher in vtero virginis, vbi non amisit diuinitatem, & sumpsit humanitatem. Pulcher natus infans Verbum, quia cum esset infans, cum sugeret, cum manibus portaretur, cœli locuti sunt, Angeli laudes dixerunt, Magos stella direxit, adoratus est in præsepi, cibaria animalium mansuetorum. Pulcher ergo in cœlo, pulcher in terra, pulcher in vtero, pulcher in manibus parentum, pulcher in miraculis, pulcher in flagellis, pulcher inuitans ad vitam, pulcher non curans mortem, pulcher deponens animam, pulcher recipiens, pulcher in ligno, pulcher in sepulchro, pulcher in cœlo, pulcher in intellectu. Audite canticum. Neque oculos vestros à splendore pulchritudinis illius auertat carnis infirmitas. Summa, & vera pulchritudo iustitia est. Ibi illum non videbis pulchrum, vbi deprehendes iniustum. Si vbiq; iustus, vbiq; decorus.] Ita anima perfectionis auida vbiq; decora. In oratione decora, nam ipsi pulchritudini, scilicet sponso, coniungitur: & in actione decora, quia nequaquam eius clamore distrahitur. In prosperitate decora, quia in ea præ humilitate se deicit, & in aduersitate decora, quia in sponso protegente confidit. In consolatione decora, quia eam non ad voluptatem, sed ad profectum quærit; & in desolatione decora, quia eam aut ad pœnã quotidianorum defectuum, aut ad probationem admittit. In vita decora, quia singulis momentis Deo placere nititur; & in morte decora, quia si corpus pallore vestitur, ipsa pulchritudinis, & splendoris perfectione decoratur. Et quia in omni loco perfecta est, in omni etiã loco pulchra est, quia perfectio non aliud est, quàm ipsissima animæ pulchritudo. Christus etiã omni ex parte pulcher depingitur, cuius caput, id est, diuinitas auro optimo, cuius coma, scilicet cogitationes elatis palmarum, cuius sapientiæ oculi columbarum luminibus assimulantur: cuius genæ modestiæ ac mansuetudinis, areolis aromatum; cuius labia, arbori myrrham mortificationis distillant; cuius manus, scilicet, opera, rebus affabre cōfectis, & auro, & hyacinthis plenis comparantur: cuius misericordie venter, qui nos gestauit, cum ebore sapphyris ornato, cuius fortitudinis crura, cum columnis marmoreis super bases aureas fundatis, cuius perfectiones speciei nomine comprehensa, cum Libano, & Cedris conferuntur. Sic anima perfectione amans omni ex parte decora est, & pulchra. Nam habet caput, id est, intentionem rectam, comas, nimirum cogitationes puras, oculos fidei simplices, genas modestiæ verecundas, labia, id est, verba prudentia, manus opera designantes mundas, ventrem honestate integri, crura, scilicet, virtutes fortes, & totam interiorem speciem mirabili quadam maiestate circumdata. Christus tandem est pulcherrimus omnium hominum, imò & omnium Angelorum, quia fons pulchritudinis eorum, à quo tamquam riuus, à fonte vniuersa sanctorum pulchritudines manant: Qui speciei suæ, & pulchritudine suæ, quæ penitus imitaculatus est, in purificationem animarum intendit. &

Psal. 44.

Aug. com.
in Psalm.
44.

Cant. 5.

Psal. 44.

in hoc negotio prosperè procedit, & regnat. In quo perfecta anima non est illi dissimilis, quæ animas minus perfectas sanctitate superans, & ad quærendam maiorem pulchritudinem verbo & exemplo iuuant, eo ipso se magis pulchram, & decoram ostendit. Nihil ergo perfecta anima pulchrius, quàm sponsus amat, quam sponsi amici laudant, quam adolescentula pulchriorem prædicant, quia ab imperfectorum defectibus alienam inveniunt.

Hæc sanctitatis pulchritudo, qua anima perfecta honestata est, non à corporis integritate, aut sanitate dependet, imò in corpore exhausto, & membris fatiscèntibus clariùs emicat, & perfectiùs elucet. Cùm infirmus ait Paulus, tunc potens sum.] Et postea dicit: tunc pulchrior sum: quoniam pulchritudo virtutis molestia corporis non evanescit, sed amplius cumulat, atque perficitur. Non defuit, qui scriberet;

Gratior est pulchro veniens è corpore virtus.

Sed merito illum Seneca reprehendit. Errare mihi visus est, inquit, qui hoc dixit. Nullo enim honestamento virtus eget: ipsa, & magnum sui decus est, & corpus suum consecrat.] Et statim: Potest ex caesa vir magnus exire, potest & ex deformi humiliq; corpuseulo, formosus animus, ac magnus. Quosdam itaque videtur mihi in hoc natura tales generare, vt approbet virtutem omni loco nasci. Si posset per senudos edere amicos, fecisset: nunc, quod amplius est, facit: quosdam enim edit corporibus impeditos, sed nihilominus perumpètes obstantia.] Hæc sola ratione instructus, fide vacuus scripsit. Tantis est enim perfectæ virtutis splendor, vt modico etiam rationis naturalis lumine videatur, & à corporis venustate nequaquam pendere iudicetur. Quod si à corpore corruptioni obnoxio, non pendet hæc vera ac perfecta anima pulchritudo, relinquatur, quod sit ipsa æterna, atque perpetua, quæ temporis decursu non arescat, sed magis floreat, & luceat, & in dies feruore deuotionis & meritis aucta splendidiore & mirabiliore appareat. In quo sapienter Bernardus eam à pulchritudine corporali fecernit. Sed est, inquit, rationalis quadam sponsæ species, spiritualisque effigies, ipsaque æterna; quia imago æternitatis. Decor eius, verbi gratia, charitas est; & charitas, sicut legitis, numquam excidit.] Est certè & iustitia: & iustitia eius, inquit, manet in sæculum sæculi.] Est etiam patientia; & legitis nihilominus: quia patientia pauperum non peribit in finem.] Quid voluntaria paupertas? quid humilitas? Nonne altera regnum æternum, altera æquè exaltationem promeretur æternam? Eò quoque spectat, & timor Domini sanctus, permanens in sæculum sæculi. Sic prudentia, sic temperantia, sic fortitudo, & si quæ sunt virtutes alie, quid nisi margaritæ sunt quadam in sponsæ ornatu splendore perpetuo coruscantes?] Sicut ergo ista virtutum proportio, & donorum apta connexio, numquam in anima iusta corrumpitur, ita numquam pulchritudo eius interit, sed semper nouis incrementis aucta durat, donec ad illum æternum decorem, & decorum splendorem accedat, in quo nulla iam erit pulchritudinis accretio, sed summa & æterna perfectio. Cùm autem hæc animæ pulchritudo perpetua, & corruptionis experta sit, non, aspicientes, sicut pulchritudo corporis, ad lasciuas voluptates aut ad opera corruptionis pellit, sed ad omnem virtutem & sanctitatem instigat. Hanc cùm attentè contemplamur, non illicitos corporis motus, nec impudica desideria, quæ frænemus, sed sanctas cogitationes, & purissimos charitatis affectus, & ineffabiles Deilaudes, quibus iugiter calcætia adiciamus,

2. Cor. 12.

Seneca
epi. 66.

Bern. ser.
27. in ca.

1. Cor. 13.

Psal. 111.
Psal. 95.

manifestè experimur. De pulchritudine corporis dictum est. *Pepigi scædus cum oculis meis, vt ne cogitarem quidem de virgine.*] De pulchritudine verò animæ quid dicitur? Reuertere, reuertere Sunamitis, reuertere, reuertere vt intrucamur te.] Ab illa oculos auertimus, quoniã nos vinculis concupiscentiæ constringit, & à cœlesti regno repellit. Si enim cogitarem de virgine, quam partè haberet in me Deus desuper, & hæreditatè omnipotens de excelsis! In istam oculos securè desigimus, quoniã ad pugandum cum diabolo, & ad virtutis victoriam reportandam prouocat. Quid namq; videbis in Sunamite, nisi choros castrosum, bonorum scilicet operum cuneos, qui te adiuuent, & animos ad pugnam iniiciant?

O quam immensum profunum lacrymarum huius cõtemplatio pulchritudinis è nostris oculis elicere deberet, quippe qui ab iniquis, & peccatoribus in desiderio & studio assequenda pulchritudinis vincimur. Illi enim corporis formositatem cras periturã, & in fætorè & vermes destituta, tanto conatu, & mentis sollicitudine quæunt, quantam nos in comparanda animæ pulchritudine semper duratura, & æterni gaudij præmium acceptura, nulla ratione collocamus. Illi mundi, compiti, & ornati procedunt, vt oculis mortaliū placeant, & seipfos quæsitã pulchritudine oblectent, & nos scædi, inculti, & nudi incedimus, nec Dei oculis placere, ac nos ipsos vera pulchritudine extorcare curamus. In quo quanta sit nostra negligentia, & quanta iusti iustis causa, sanctissimus Nonus Episcopus Heliopoleos grauissimis verbis aperuit. Is enim, cùm semel Antiochiæ ad fores basilicæ sancti Iuliani Martyris cum Patriarcha Antiocheno, & Episcopo illi subiectis, confedisset, & Pelagiam, tunc perditissimam meretricem, postea verò sanctissimam forminam, compram, & auro, ac gemmis ornata nec non feruis, & ancillis cõstipatam, transeuntem vidisset, oculis in eam, non ex lasciuia, neque ex curiositate, sed ex magnitudine compunctionis coniectis, & postea cum magna lacrymarum & singultuum vi in terrã demissis, ita ad alios Episcopos loquutus dicitur. Nonne affecit vos huius femina tantus decor, tantaque venustas, nec delectati estis tanta eius pulchritudine! Illi quæcentibus, ceptum stertum proferebant, hæc verba subiecit: Ego mirificè hanc feminam videndo delectatus sum. Ecce enim omnipotens Deus hanc feminam statuer coram admirabili & tremèda sede sua, ex ea tam nos, quàm munus, & ministerium nostrum iudicaturus. Quot enim putatis horas expendit hæc mulier, dum in cubiculo suo se lauat & componit, & omnem animi curam, & cogitationem adhibens ad ornandam sese, ne quid possit in ea decoris & pulchritudinis desiderari, vt placeat omnium oculis, nec deformis vlla ex parte videatur amatoribus suis, qui hodie sunt, cras fortassis nusquam erunt? Er nos habentes patrem omnipotentem in cœlis, Dominum immense maiestatis, sponsum immortalem, in quem desiderant angeli prospicere, cuius pulchritudinem Sol, & Luna mirantur, amplissima reponentem præmia, ipsi fidem integram seruantibus, & ad eius voluntatem, ita vt par est, sese accommodantibus, diuitias, & honores immensos in cœlis, denique ea, quæ nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascenderunt, liberaliter, & prolixè promittentem, nihil studemus ornandis miseris animabus nostris, neque sordibus detergendis, culpisque, quibus animæ turpissime fœdantur, expiandis: sed patimur eas iacere supinas, otio desidiamque marcescere? Hæc fuit grauissima, simul ac luctuosissima huius sancti lenis oratio, quæ nostram quoq; desidiam percellit, cùm omnis cura, quam per

Iob 31.

Cant. 6.

Iob. 31.

Cant. 7.

Jacobus
diaconus
in vita
Pelagiæ.
c. 2. Habetur in Su-
rio To. 5.
Oßobri.

totam

totam vitam in ornanda anima nostra ponimus, à cura vnius diei, qua vilis meretricula seipsam ornat, & comit, victa videatur. Ista apud se constituit placere amatoribus suis, & quod statuit, opere adimplet. Nos verò, cum vitam religiosam arripimus, constanter statuimus dacturos nos operam vi placeamus diuinis oculis, idque polliciti sumus, vobis que firmavimus, neque promissis stamus, neque fidem datam seruamus, sed turpiter inuerecundèq; mentimur. Arguat igitur nos incuria nostra, increpet nos infidelitas nostra, confundat nos magna cæcitas nostra, qua in Deum ingrati, in nos ipsos iniqui, & in vitam religiosam, quam profitemur, iniuriosi inuenimur. Hæc autem increpatio tam efficax est, vt nos dormientes excitet, vinclos expediat, & terrenis negotiis occupatos liberet, quo vni tantum negotio vacemus, nobis quidem perneccessario: illud autem est internam pulchritudinem queritare, & nos Deo sanctos illibatosque custodire.

De Pace anima perfecta.

C A P. XX.

TRIA capite superiori signauimus, in quibus pulchritudo animæ in perfectione posita, à pulchritudine corporali distinguitur. Vnum, quod à corpore non pendens est: alterum, quod perpetua est tertium, quod incitamentum virtutis & puritatis est. Aliud verò nobis se offert, & quidem præcipuum, in quo perfectionis pulchritudo à carnis venustate fecerit. In hoc scilicet, quod pulchritudo carnis, bella & discordias generat; pulchritudo verò perfecta virtutis, verissimam animæ pacem importat. Carnis certè pulchritudinem bella & rixas generare, multa sunt quæ testantur faciunt. Nam & in ipso, qui eam possidet, superbiam, inanem gloriam, immoderatum ornatum, & carnis perulantiam, & alia; quæ ex hac consequuntur, vitia gignit; & in illam videntibus, impuras cogitationes, illicita desideria, infames motus, temerarios ausus, & temporalis, ac æternæ mortis fructus exsuscitat. Dina pulchritudo quot bella commouit, quot illustis populi strages patrauit? Erat illa pulchra, & quia pulchra, se domi continere non potuit, & mulieres peregrinæ regionis videre concupiuit, si fortè illæ suam pulchritudinem susciperent, aut superarent. Vidit & visa est. Visa & à Sichem filio Hemor adamata est: Adamata ab illo, insuper & corrupta est. Quid corruptionem nisi bella, & mortes sequantur? Ingrediuntur ciuitatem districtis gladiis Simeon & Leui vasa iniquitatis bellantia, Hemor & Sichem occidunt, masculos omnes interficiunt, & statim alij fratres eorum ciuitatem populantur, omnia deuastant, partulos, ac vxores interfectorum, seruituti subiiciunt, & se, ac patrem, totamque familiam discrimini mortis & perditionis exponunt. Has Dina molestias, & pericula Iacob patri, & fratribus attulit. At pulchritudo Thamar quanti mali origo fuit? Amnonem filium Dauidis fallaci splendore decepit, deceptum inebriauit, inebriatum insanite fecit, insanum ad stuprum impulit, stupratorem interfecit, & in baratrum æternæ mortis præcipitavit. Absalon enim frater Thamar vt eius vicisceretur iniuriam, primò dissimulat, & tacet; Deinde post biennium Amnonem ad conuiuium inuitat, & vino captum seruorum suorum gladiis interfecit. Non feliciorum pulchritudo Bethsabee habuit successum, quæ Dauidem fascinoit, &

A (cum illa esset vxor) ad adulterium adegit: Vriam pulchræ maritum de industria inter hostium mucrones relictum, vita priuauit; vniuersam reipublicam Israël magno scandalo contristauit; inimicos Domini blasphemare fecit; & regem adulterum hac fenerissima comminatione deterruit: Non recedet gladius de domo tua vsque in sempiternum, eo quod despexeris me, & tuleris vxorem Vriæ Hethæi, vt esset vxor tua. Has pulchritudo carnis molestias procreat, has parit discordias. At animæ pulchritudo concordia & pacis mater est. Ipsa namque nos cum Deo pacificat, interiora nostra placat, & controuersias ac lites inter homines ortas componit. Atque adeò vel propter hoc solum exoptanda, quod præstantissimum bonum (quod est pax) in mentibus iustorum progignit.

B Quid enim præclarior, quid nobilius pace? quam vniuersa creata, vt finem suorum laborum inquirent? Ad hoc quippe illa mouentur, & veluti irrequieta cura sollicitantur, vt ad suum finem, in quo est pax & quies appetitionis naturalis, perueniant. Et sicut discordia vnita disungit, & separatione ad interitum deserit; ita pax disuncta & separata coniungit, & per vnionem ad quandam perpetuitatem ducit. Pax est enim, vt ait Dionysius, quæ cuncta connectit, concordiamque omnium, atque consensum gignit, & efficit, cuius rei gratia ipsam quoque desiderant omnia, vt quæ diuibilem ipsorum multitudinem ad totam conuertit vnitatem, intestinamque mundanæ machinæ bellum, quo fœdere mirabili congruat, efficit. Pax enim iusti sanctis studiis, & virtutum actionibus parare conantur, quam Paulus non semel in suis epistolis, vt præmium eis laborum exoptat, dicens: Gratia vobis & pax. Paxem iniqui impuris actibus, & patratione peccatorum habere nituntur. Quid enim auri & argenti cupidus? quid illecebris carnis addictus? quid honoris, & auræ popularis amator nisi pacem cum sua auaritia, aut concupiscentia, aut ambitione querit? quam tamen, se propriæ voluntati subiiciens, & vitis suis non contradicens, aut inuenire aut possidere nõ potest. Quia scriptum est. Non est pax impiis dicit Dominus. Paxem angeli sancti, & bearæ animæ in præmium accipiunt, quibus antea promissum erat, quod hæreditabunt terram, & delectabuntur in multitudine pacis. Paxem Christus mundo attulit, & ideo postremo loco vocatur princeps pacis, quia pacem nostram tamquam fructum suæ vitæ quasiuit. Fuit enim admirabilis humano intellectui, vt eum Deo loquenti & mysteria reualanti subderet. Fuit consiliarius voluntati, vt eam creatori subiceret. Fuit Deus pauperibus, vt immensis donis eos ad virtutis amorem alliceret. Fuit fortis infirmis, vt vinculis iniquitatum eximeret. Fuit pater futuri sæculi inimicis, vt illos ex inimicis in filios conuerfos ad honorem tali patri deferendum incitaret. Fuit princeps pacis, vt in his omnibus à genere humano inobedientiam, id est, bellum tolleret, & obedientiam, ac subiectionem, id est, pacem afferret. Paxem angeli expectantibus salutem annunciant. Gloria, inquit, in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Paxem Dominus hospiribus, qui nos excipiunt, offerendâ monet. In quamcumq; domum intraueritis, ait, primum dicite: Pax huic domui. Paxem, tamquam amplissimam hæreditatè suis hæredibus ex testamento relinquit. Nam ita dicit: Paxem relinquo vobis, pacem meam do vobis, non quomodo mundus dat, ego do vobis. Paxem Apostolus, æternam felicitatem, quam speramus, esse definit. Quia regnum Dei nõ est esca & potus, sed iustitia, & pax, & gaudium in

2. Reg. 12.

Dion. lib. de diuin. no. c. 11.

Rom. 1.

1. Cor. 1.

Isa. 48.

Psal. 36.

Isa. 9.

Luc. 2.

Luc. 10.

Rom. 14.

Ecl. 4.

obus conus rita agia. Habe in Su To. 5. obri.

Gen. 34.

2. Reg. 13.

2. Reg. 11.